

RONSE-TROCHBEEK

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Augustus 2017

Archeologienota projectcode : 2017D56

Ronse-Trochbeek: Verplaatsing Trochbeek

Hoofdstuk 1: Gemotiveerd advies

1.1. Kader

De provincie Oost-Vlaanderen wenst in Ronse de **Trochbeek gedeeltelijk om te leiden**. Deze beek is een zijloop van de Molenbeek en staat in voor de afwatering van het oppervlaktewater afkomstig van de zuidelijke flanken van enkele getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen (Fortuinberg, Muziekberg, Kanarieberg) en het Muziekbos te Ronse. De beek loopt momenteel dwars door een **'outdoor'-complex** en langs een **watermolen** die momenteel dienstdoet als woonhuis van de uitbater van het park. In het verleden zorgde de beek al verschillende malen voor **wateroverlast**. Om hier een antwoord op te bieden, zal de beek worden afgesplitst en omgeleid zodat de molen en het 'outdoor'-complex minder onder druk komen te staan. In totaal wordt het grondverzet hiervoor op **1417 m³** geschat.

De zone bevindt zich buiten een archeologische zone. De oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 2°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor de aanleg van het fietspad. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer¹.

1.2. De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Deze archeologienota is het resultaat van een **volledig archeologisch vooronderzoek**. Het archeologisch vooronderzoek nam de vorm aan van een bureauonderzoek. Hierbij was het mogelijk om al het noodzakelijke vooronderzoek uit te voeren.

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0 van 1 januari 2017.

1.3. De afwezigheid van een archeologische site

Het projectgebied bevindt zich in een **ruraal gebied** ten oosten van Ronse, **aan de voet van enkele getuigenheuvels** van de Vlaamse Ardennen, in de vallei van de **Trochbeek** en de **Molenbeek**. Het gebied is vrij **nat** (kartering omliggende gronden, aanwezigheid beek, lagergelegen en reden voor de omleiding van de beek) en bevindt zich in een zone zonder holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop pleistocene sequenties.

Archeologisch onderzoek in de ruimere omgeving toonde aan dat de omgeving reeds vanaf de steentijden werd bezocht. Het betreft hier echter sites in een **geheel andere landschappelijke ligging**. Wat betreft **een vroege occupatie** van het projectgebied zelf, zijn geen rechtstreekse aanwijzingen teruggevonden. De landschappelijke kenmerken (*supra*) van het terrein tonen echter aan dat deze **kans eerder klein** is.

Het projectgebied bevindt zich ter hoogte van een **voormalige watermolensite**, die in de historische bronnen voor het eerst wordt vermeld rond **1275**. Op de cartografische bronnen vanaf het einde van de 18de eeuw is duidelijk te zien dat het gehele terrein ook als dusdanig is ingericht. Aansluitend op de beek die door het projectgebied stroomt, is de molen te vinden, alsook een voorraadvijver. Zowel de loop van de beek, als de plaatsing van de vijver werden vanaf het einde van de 18de eeuw diverse keren aangepast, dit echter zonder fundamentele wijzigingen. Bij de 'Ysmolen' hoorden ook enkele gebouwen, waaronder de molenaarswoning. In 1931 werd de molen opgegeven. Vandaag zijn nog een deel van de gebouwen bewaard, maar kregen ze een herbestemming.

1.4. De impactbepaling

Samenvattend kan gesteld worden dat de bodemverstoringen **voornamelijk lineair** van aard zijn. Alle bodemverstoringen vinden immers plaats in of onmiddellijk grenzend aan **het tracé van de bestaande Trochbeek, reeds uitgegraven grachten of in het tracé van de nieuwe tak van de beek**.

Wat betreft de verbreding, diepere uitgraving en de aanleg van de nieuwe stukken beek zal de diepte van de uitgravingen variëren tussen ca. 0,33 m en 2,32 m ten opzichte van de bestaande grachten of, indien deze er niet zijn, het maaiveld.

Op het tracé van de beek worden op enkele plaatsen verschillende nieuwe elementen geplaatst. Op het oude beektracé (Trochbeek) is een **schuifconstructie** voorzien (bodemverstoring van ca. 1,5 m t.o.v. maaiveld). Verderop wordt een **verval** geïnstalleerd, (bodemverstoringen van ca. 1,2 m ten opzichte van de bestaande verstoringen). Naar het noorden toe wordt ook de **splitsing** verbreed en dieper uitgegraven (bodemverstoring tot max. 2,32 m onder de huidige uitgravingen). Onder het wegdek van de Kanarieberg wordt een **koker** geplaatst, met daar dwars twee **kopmuren** op (bodemverstoring tot ca. 2,5 m onder het maaiveld). Het **wegdek**, boven deze koker wordt 4 cm afgefreesd om de afwatering van het wegdek te regelen. Deze ingreep vindt plaats in de toplaag van het bestaande wegdek (geen bodemverstoring). Tot slot wordt ook een **bufferzone** aangelegd. Hier wordt de teelaarde tot max. 30 cm diepte afgegraven.

Over het nieuwe tracé van de beek zijn ook vier **bruggen** voorzien. Deze betekenen slechts een plaatselijke verstoring. De brug voor landbouwvoertuigen zal de bodem tot op ca. 2,25 m diepte verstoren. De schanskorven die als fundering onder de brug voor het vee liggen, komen tot ca. 1,8 m onder het maaiveld. Daaronder worden nog perkoenen geplaatst tot op ca. 3,6 m onder het maaiveld.

Bij de brug voor auto's worden de schanskorven tot op ca. 1,3 m diepte geplaatst, de perkoenen plaatselijk tot op 3,1 m onder het maaiveld. Wat betreft de voetgangersbrug, komen de schanskorven tot op ca. 2m en de perkoenen tot op ca. 4,1 m onder het maaiveld.

Samenvattend kan gesteld worden dat de **werken lineair en/of eerder plaatselijk** van aard zijn. Bovendien zijn de toekomstige verstoringen **deels gelegen in zones die reeds gedeeltelijk verstoord zijn**. Er zijn m.a.w. weinig tot geen relevante nieuwe bodemingrepen. Dit betekent dat een eventueel archeologisch onderzoek hier **geen ruimtelijk inzicht** met zich mee zou brengen.

1.5. De waardering

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de **Trochbeek** en de **Molenbeek**, op een lager gelegen terrein aan de voet van enkele getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen. Op de bodemkaart staat het terrein gekarteerd als 'OT', of **sterk vergraven gronden**. Dit kan gelinkt worden aan de aanwezigheid van een historische molensite. Gezien de ligging, de kartering van de omliggende gronden en de reden voor het omleggen van de Trochbeek (wateroverlast), is het duidelijk dat het hier om een **nat gebied** gaat.

Archeologisch onderzoek in de ruimere omgeving toont aan dat er reeds vanaf de steentijden een menselijke aanwezigheid is. Het betreft hier echter sites in een andere landschappelijke positie. Wat betreft **een vroege occupatie** van het projectgebied zelf, zijn geen rechtstreekse aanwijzingen teruggevonden. De landschappelijke kenmerken (nat, vergraven gronden, zie *supra*) van het terrein wijzen er echter op dat deze **kans klein** is.

Historische en cartografische bronnen geven aan dat het terrein sinds 1275 in gebruik was als **watermolensite**. De historische kaarten, vanaf het einde van de 18de eeuw, toonden aan dat het terrein ook als dusdanig was ingericht met een watermolen op de beek, een voorraadvijver en enkele gebouwen (woonst molenaar, opslag?). De loop van de beek en de ligging van de voorraadvijver is diverse keren aangepast, waardoor kan aangenomen worden dat **grote delen van het terrein vergraven** zijn. Er werd naar de molen verwezen als 'Ysmolen/Yseremolen/IJsmolen'. Pas in 1931 werd de molen opgegeven. Vandaag is het gebied in gebruik als een recreatieterrein. Enkele gebouwen bleven bewaard en vormen een onderdeel van het recreatiegebied.

Behalve de minder gunstige landschappelijke omstandigheden stelt de vraag zich tevens of de aard van de **toekomstige werken** een verder onderzoek verantwoordt. Deze werken zijn vooral lineair van aard en zijn te kaderen in de omleiding van de huidige Trochbeek. Een 'nieuwe tak' van de beek wordt aangelegd, echter grotendeels op het traject van enkele reeds bestaande stukken greppel/gracht. Het gaat dus voornamelijk om het verdiepen van bestaande uitgravingen. De overige bodemverstoringen (verval/schuifconstructie, brugconstructies, bufferzone, verdiepen bestaande Trochbeek) bevinden zich in of vlakbij het tracé van de nieuwe tak en/of bestaande Trochbeek. Plaatselijk gaan de bodemverstoringen wel vrij diep, maar telkens blijven ze **ruimtelijk zeer beperkt**. Wat de impact op het eventuele archeologische archief betreft, **gaat het dus niet om relevante nieuwe bodemingrepen**.

Gezien de beperkte impact van de werken, de natte bodems en de sterk vergraven gronden binnen het projectgebied, is het **potentieel op kennisvermeerdering** in deze zone dan ook **zeer gering** en een verder(e) archeologisch vooronderzoek/opvolging van de werken lijkt dus, kosten-baten beschouwd, niet aangewezen.

1.6. De bepaling van de maatregelen

Om deze redenen wordt in het kader van de stedenbouwkundige vergunning **geen verder archeologisch (voor)onderzoek** op het terrein geadviseerd. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

Hoofdstuk 2: Programma van Maatregelen

Niet van toepassing.